

ПЕДАГОГІЧНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ

Шаповалова І.А.

аспірант УМО АПН України,
керівник РМО вчителів іноземних мов
Куп'янського району Харківської обл..

Постановка проблеми у загальному вигляді. За даними нашого дослідження, результативність учнів у олімпіадах, Малої академії наук, Зовнішнього незалежного оцінювання з іноземних мов у учнів загальноосвітніх навчальних закладів сільської місцевості є значно нижчою, ніж в учнів міських загальноосвітніх навчальних закладах, що обумовлено не лише ізоляваністю вчителя іноземних мов від колег (він часто є єдиним викладачем іноземної мови у своєму закладі), недостатнім фінансуванням сільської школи. Ми також виявили неповноцінне функціонування циклу управлінських функцій в існуючому стані управління розвитком професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості.

Хочеться відмітити, що в існуючому стані управління розвитком професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості не вистачає чіткої цілеспрямованості, системності та безперервності, тобто професійного організаційного компоненту, оскільки керівники районних та шкільних об'єднань є не управлінцями, а звичайними вчителями - предметниками, отже існує певне протиріччя між вимогами до рівня професійної компетентності вчителя та способом його розвитку.

Також не представлено весь цикл управлінських функцій у процесі управління розвитком професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості: аналіз, планування, організація, контроль та регулювання. В існуючому стані управління розглядаємого

питання представлені лише функції контролю та аналізу, залишаючи поза увагою функції планування, організації та регулювання.

Аналіз досліджень і публікацій. Аналіз наукових джерел дозволив виявити, що проблеми методології та методи педагогічного дослідження вивчали Р.Артханов [5], Ю.Бабанський [1]., М.Данилов [6]., В.Загвязінській [5]., Л.Занков, Г.Лаврентьєва [6]., М.Поташник [6]., В.Оконь [1]., О.Піскунов [6]., З.Рябова [5]., Г.Селевка, М.Шишкін та ін.. [6].

Метою даної статті є розкриття сутності поняття «Педагогічний експеримент» та запропонування шляхів його застосування при розв'язання протиріч між вимогами до рівня професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості та існуючим станом управління розвитком професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості .

Виклад основного матеріалу. З метою підвищення рівня професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості ми використали педагогічний експеримент.

З.Рябова дослідила поняття педагогічного експерименту та виявила наступні визначення [9].:

Педагогічний експеримент – це 1) зміна об'єкту цілеспрямованого впливу; 2) зміна (або відтворення) педагогічного явища в найбільш сприятливих умовах (В.Загвязінській); 3) метод комплексного характеру, який припускає спільне використання методів спостережень, бесід, інтерв'ю, анкетних опитувань, діагностики робіт, створення спеціальних ситуацій тощо (Ю.Бабанський) 4) своєрідний комплекс методів дослідження, призначений для об'єктивної і доказової перевірки достовірності педагогічних гіпотез.

Ми виявили, що поняття педагогічного експерименту визначається як впроваджувальний вид дослідницької діяльності, основний зміст якої полягає в цілеспрямованому переведенні ідей в практику з метою перетворення останньої [2, 3,4,7,8,10,11].

Узагальнюючи вищезазначене, можна стверджувати, що педагогічний експеримент – це цілеспрямована зміна педагогічного явища, яка одночасно є комплексом методів дослідження, призначений для об'єктивної і доказової перевірки достовірності педагогічних гіпотез. Ми розуміємо дану зміну як якісну зміну, яка підвищує ефективність певного процесу (у нашому випадку управління розвитком професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості).

Застосовуючи дане визначення до розглядаємого нами питання, можна припустити, що наш педагогічний експеримент з ефективного управління розвитком професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості – це цілеспрямована зміна в існуючому управлінні розвитком професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості, яка вміщує у собі комплекс методів дослідження, призначений для об'єктивної і доказової перевірки достовірності висунутої нами гіпотези.

У визначення поняття «педагогічний експеримент» у нашому контексті ми вкладаємо наступний зміст: внесення якісної зміни (підготовленого нами науково-методичного забезпечення) призведе до підвищення рівня розвитку професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості, що відобразиться на якості знань учнів, призведе до підвищення їх рівня володіння іноземними мовами та підвищить конкурентноспроможність учнів сільських шкіл на ринку праці.

Ми проаналізували наявний стан управління розвитком професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості та зробили висновок про недотримання циклу управлінських функцій в існуючому стані зазначеного виду управління, що свідчить про формальне його виконання та необхідність внесення якісних змін у даний процес, створення нового, науково обґрунтованого змісту управління розвитком професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості з метою підвищення рівня їх професійної

компетентності та надання учням із навчальних закладів сільської місцевості рівного доступу до якісної освіти у порівняння із учнями міських навчальних закладів.

На нашу думку, умовами для здійснення успішного управління розвитком професійної компетентності вчителів зазначеної категорії, є:

- відтворення циклу управлінських функцій,
- створення механізму самоуправління розвитком професійної компетентності даних вчителів (об'єднання вчителів у творчі групи для проведення щорічних спільних заходів з іноземних мов),
- розробка програми самоосвіти для кожного вчителя,
- створення блогу районного методичного об'єднання вчителів іноземних мов
- планування та проведення для даних вчителів спецкурсу «Розвиток професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості».

Матеріали даного спецкурсу ми пропонуємо включати у планування засідань методичного об'єднання, розміщувати на блозі районного методичного об'єднання вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості.

Педагогічний експеримент з метою підвищення рівня професійної компетентності вчителів іноземної мови навчальних закладів сільської місцевості було проведено у 5 районах Харківської області. У експерименті брали участь 85 вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості Харківської області.

Метою нашого експерименту було підвищити рівень професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості п'яти районів Харківської області.

Нами було розроблено науково-методичне забезпечення (методики визначення рівня професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості, спецкурс «Розвиток професійної

компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості») та блог районного методичного об'єднання вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості. Проведення спецкурсу включало вхідне тестування, лекційні та практичні заняття із інноваційних технологій, ознайомлення із сучасними методами та прийомами викладання іноземних мов та вихідне тестування. Спілкування між учасниками даного експерименту здійснювалося окрім лекційних та практичних занять через вказаний блог.

Як виявилось у ході експерименту, величина показника рівня розвитку професійної компетентності після проведення спецкурсу підвищилася у різних районах на 11-15% (таблиця 1). Показник рівня професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості визначався за допомогою розроблених нами тестів вхідного і вихідного тестувань діагностування рівня професійної компетентності вчителів іноземних мов. Також були ураховані результати тематичного оцінювання знань учнів до проведення спецкурсу та через 3 місяці після проведення спецкурсу.

Таблиця 1.

Результативність проведеного експерименту з управління розвитком професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості

	Борівський район	Дворічанський район	Ізюмський район	Куп'янський район	Шевченківський район
Рівень компетентності вчителів іноземних мов до проведення спецкурсу	49%	39%	49%	37%	42%
Рівень компетентності вчителів іноземних мов після проведення спецкурсу	62%	53%	60%	49%	57%
Приріст	13%	14%	11%	12%	15%

Вимогами до здійснення експерименту є:

1. Готовність вчителів до його проведення (мотиваційна, теоретична і практична);
2. Внесення у процес управління розвитком професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості нових теоретичних ідей;
3. Створення необхідних умов для їх апробації;
4. Діагностика початкового і кінцевого стану рівня розвитку професійної компетентності вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості;
5. Доказовість отриманих результатів;
6. Наукова чесність і сумління експериментаторів. [12]

Висновки. Вчасне анкетування вчителів щодо їх ускладнень у професійній діяльності, моніторинги професійних досягнень вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості дозволяють володіти інформацією про напрями роботи щодо рівня їх професійної компетентності та розробка спецкурсів керівниками районних методичних об'єднань вчителів іноземних мов навчальних закладів сільської місцевості щодо розвитку професійної компетентності вчителів даної категорії, на нашу думку, допоможе підвищити результативність учнів навчальних закладів сільської місцевості при Зовнішньому незалежному оцінюванні, у роботі Малої академії наук, на олімпіадах з іноземних мов та підвищить конкурентноспроможність випускників сільської школи на ринку праці.

Наукове підґрунтя при розв'язанні певних протиріч або вирішенні педагогічних проблем є, на нашу думку, необхідною умовою, яка забезпечує успішне виконання поставленої задачі.

Література:

1. Бабанський Ю.К. Проблеми підвищення ефективності педагогічних досліджень: (Дидактичний аспект): [Монографія] /Ю.К.Бабанський. – М.: Педагогіка, 1982. – 192 с..
2. Волкова Н.П. Педагогіка: [посібник для студентів вищих навчальних закладів]/ Наталія Павлівна Волкова.-К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 526 с..
3. Енциклопедія освіти/ Акад..пед.наук України; головний ред.. в.Г.Кремень. – К.:Хрінком Інтер ,2008. – 1040с.
4. Дружилов С. А. Этапы формирования профессиональной компетентности// Непрерывное образование как условие развития творческой личности: Сб. мат. фестиваля педагогического творчества, 28-29 августа 2000г. – Новокузнецк: ИПК, 2001. – С.32-36.
5. Загвязинский В.И., Атаханов Р.Методология и методы психолого-педагогического исследования: [Учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] /В.и.Загвязинский, Р.Атаханов.-М.: Издательский центр «Академія», 2003.-208 с..
6. Панасенко Е.. До визначення сутності поняття «Педагогічний експеримент». Електронний носій. Режим доступу: http://portal_Soc_bum_6nvp_2010_50_8.pdf
7. Пересторонина И. Л. Особенности формирования профессиональной компетентности будущего учителя при изучении второго иностранного языка// Научное исследование и российское образование: идеи и ценности 21 века. Материалы 6-й междисциплинарной научно-практической конференции аспирантов и соискателей 3-4 апреля 2003 года/ Сост. Н. В. Фанькина. – М.: АПК и ПРО, 2003. – С. 177-181.

8. Стан і шляхи підвищення якості навчання мов і літератур у Загальноосвітніх навчальних закладах Харківського регіону за ред. Л.Покроєвої, С Вольянської. Харків, 2011. – 259 с.
9. Рябова З.В. «Організація експерименту». Електронний носій.
10. Рузавін Г.И. Методы научного исследования: [Монографія]/Георгій Іванович Рузавин.-М.:Мисль, 1975.-273 с.
11. Фіцула М.М. Педагогіка: [посібник для студентів вищих пед. закладів освіти]/ Михайло Миколайович Фіцула. – К.:Видавничий центр «Академія», 2001.-528 с..
12. Що повинна містити програма педагогічного експерименту? Електронний носій. Режим доступу: <http://ukped.com/skarbnichka/1662.html>